

16 de juny de 2025

Política d'ús de la intel·ligència artificial en la redacció i la revisió dels articles publicats a les revistes científiques i divulgatives de la UOC

Aprovat pel Consell de Direcció de la UOC

UOC

Index

- Introducció
- Principis
- Àmbit objectiu
- Àmbit subjectiu
- Ús d'IA en la creació de continguts i imatges
- Ús d'IA en la revisió de continguts en revistes científiques i divulgatives
- Aprovació de la política
- Revisions i actualitzacions de les polítiques

Política d'ús de la intel·ligència artificial en la redacció i la revisió dels articles publicats a les revistes científiques i divulgatives de la UOC

1. Introducció

En els darrers anys, la intel·ligència artificial (d'ara endavant, IA) ha experimentat un creixement exponencial i ha transformat diversos sectors, incloent-hi els àmbits acadèmic i editorial. Les eines d'IA generativa han obert noves oportunitats per a la redacció i la revisió d'articles científics i divulgatius. No obstant això, aquest avenç tecnològic també ha plantejat nous reptes legals i ètics que requereixen una regulació adequada per garantir la transparència, l'ètica, la integritat i la qualitat dels continguts publicats.

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC), en la seva consideració d'editorial acadèmica, és conscient de la necessitat d'establir criteris i pautes per a l'ús responsable d'eines d'IA per part de les persones que tinguin la condició d'autores i revisores de les revistes científiques i divulgatives de la UOC, de manera que es garanteixin la integritat de la investigació i la qualitat dels articles publicats.

2. Principis

L'ús d'eines d'intel·ligència artificial en la redacció i la revisió dels articles publicats a les revistes científiques i divulgatives de la UOC ha de complir els principis següents:

1. **Principi de transparència:** assegurar que l'ús d'eines d'intel·ligència artificial en la creació i la revisió de continguts sigui clarament documentat i comunicat, tant en els manuscrits com en els informes de revisió.
2. **Principi d'integritat i d'ètica:** promoure les bones pràctiques en l'ètica de les publicacions, de manera que s'evitin el plagi, l'autoplagi i la manipulació de dades, i s'asseguri que les persones autores compleixen els criteris d'autoria establerts.
3. **Principi d'equitat i de no-discriminació:** utilitzar els sistemes d'intel·ligència artificial de manera justa i equitativa, de manera que s'eviti qualsevol mena de discriminació o biaix cap a persones o grups específics.
4. **Principi de supervisió humana:** la IA ha d'estar sota supervisió humana per tal d'assegurar que les persones mantenen el control sobre

el seu ús i que no es prenen decisions autònomes que puguin afectar negativament la societat.

5. **Principi de compatibilitat humana:** l'ús d'eines d'intel·ligència artificial ha de ser compatible amb els valors i la dignitat humana, de manera que es respectin l'autonomia, la llibertat i la privadesa de les persones.
6. **Principi de qualitat:** garantir que els continguts generats per eines d'IA són revisats i editats amb cura per part de les persones autores o revisores, per tal d'evitar errors, incompletesa o biaixos, i assegurar la validesa i el rigor de la investigació publicada.
7. **Principi de legalitat:** complir, específicament:
 - a. La normativa aplicable en matèria d'IA (Reglament UE 2024/1689 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juny de 2024, pel qual s'estableixen normes harmonitzades en matèria d'intel·ligència artificial).
 - b. El Reglament general de protecció de dades (Reglament UE 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades), assegurant que les dades personals utilitzades per entrenar models d'IA són tractades de manera legal i segura.
 - c. La normativa en matèria de propietat intel·lectual, assegurant que el contingut generat per IA no infringeix els drets d'autoria de terceres persones, i que les persones autores tenen els drets d'ús necessaris per a la publicació.
 - d. La normativa en matèria de drets d'imatge, assegurant que l'*input* i l'*output* no infringeixen els drets d'imatge de terceres persones, i respectant la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.

3. Àmbit objectiu

Aquesta política té per objecte establir les pautes que han de regir en l'ús de la intel·ligència artificial:

- (i) en la generació de continguts i d'imatges que es publiquen a les revistes científiques i divulgatives de la UOC, i
- (ii) en la revisió de continguts i d'imatges que es publiquen a les revistes científiques i divulgatives de la UOC.

Aquesta política té com a objectiu garantir la transparència, l'ètica i la qualitat dels continguts publicats, i proporcionar pautes clares per a l'ús responsable d'eines d'IA per part de les persones autores i revisores.

4. Àmbit subjectiu

La política és aplicable a les persones autores o revisores dels continguts que es publiquen a les revistes científiques i divulgatives de la UOC.

5. Ús d'IA en la creació de continguts i d'imatges

L'ús de la IA en la generació i la revisió de continguts (incloent-hi imatges) que es publiquen a les revistes científiques i divulgatives de la UOC s'ha de regir per les directrius següents:

A. Declaració d'ús: les persones autores dels continguts científics i divulgatius han de declarar, de manera explícita, l'ús de qualsevol eina d'intel·ligència artificial en el seu manuscrit. Es recomana que aquesta declaració s'inclogui en una secció de "Metodologia", on es proporcioni informació sobre el tipus d'eina d'IA utilitzada, i una breu descripció de com s'ha fet servir. També es recomana que la declaració d'ús d'IA s'inclogui en el missatge de presentació del manuscrit a la revista.

En el supòsit que es facin servir eines d'intel·ligència artificial per manipular, combinar o millorar imatges o figures existents, se n'haurà de declarar l'ús en el document corresponent a la guia d'imatges.

B. Citació: les persones autores han de citar adequadament l'eina d'intel·ligència artificial utilitzada en la secció específica, seguint el format de citació estàndard de la revista:

Emissor/a de l'algoritme. (Any). Nom del model (versió) [Model de llenguatge]. <https://...>

Per exemple: *OpenAI. (2023). ChatGPT (versió maig 2023) [Model de llenguatge]. <https://chat.openai.com/chat>*

C. Descripció i justificació de l'ús de la IA dels articles: les persones autores han d'explicar i identificar explícitament si la IA s'ha utilitzat per a una de les finalitats següents (criteris d'ús), i els motius que justifiquen aquest ús:

- assistència a l'escriptura;

- transformació d'altres formats a text (p. ex., diagrames, taules, imatges, àudios, vídeos);
- transformació de text a altres formats (p. ex., diagrames, taules, imatges, àudios, vídeos);
- proposta, comparació, relació, contrast, sistematització d'arguments, altres anàlisis;
- extracció de descriptors o de vocabularis del text;
- altres usos o accions.

D. Descripció de les peticions, consultes, instruccions o enunciats (*prompts*) utilitzats: les persones autores han d'especificar les consideracions rellevants per a la construcció de la petició o *prompt* inicial i secundari.

E. Descripció de les accions preses per mitigar riscos: les persones autores han d'indicar quines accions s'han pres per reduir el biaix, la desinformació, el plagi o les males pràctiques durant l'ús de la IA, així com les accions que s'hagin pres, si s'escau, per protegir les dades sensibles, com per exemple l'anonimització.

F. Límits d'ús:

1. Les persones autores no han de designar com a autor o coautor la mateixa IA, o les tecnologies assistides per IA, o els productes basats en IA.
2. L'ús de la intel·ligència artificial no eximeix les persones autores de la seva responsabilitat sobre el contingut del manuscrit. Les persones autores han d'assumir la responsabilitat moral i legal sobre la precisió i la integritat dels continguts, així com respondre legalment i èticament dels continguts generats.
3. Les persones autores han de revisar acuradament qualsevol text generat per eines d'intel·ligència artificial per garantir-ne la precisió i la rellevància, especialment davant del risc que generi resultats que semblin fidedignes però que poden ser incorrectes, incomplets, tendenciosos (les anomenades "al·lucinacions" de la IA) o discriminatoris cap a persones o grups específics, així com la validesa dels mètodes d'anàlisi o el tractament ètic de les dades.
4. Les persones revisores han d'evitar compartir els manuscrits als quals tinguin accés amb eines d'IA, en la mesura que sigui possible i fins que la UOC no disposi d'eines segures.

G. Propietat intel·lectual i dret a la pròpia imatge:

1. Abans d'utilitzar una eina d'IA, les persones autores han de:
 - Assegurar-se que tenen drets suficients per poder-la utilitzar, d'acord amb les respectives llicències d'ús.
 - Corroborar si els *inputs* o *outputs* en utilitzar l'eina es faran servir per a altres finalitats, com ara entrenar el motor de l'algoritme. En aquest cas, si n'hi ha la possibilitat, han d'escollir l'opció de no alimentar el motor d'entrenament de l'eina amb els *inputs* o *outputs*.
 - Evitar l'ús de contingut sobre el qual no es tinguin prou drets, així com l'ús d'informació reservada, confidencial o de caràcter estratègic per a la UOC.
 - Revisar els drets de propietat intel·lectual sobre el contingut que volen incloure a l'eina. Prioritzar la utilització de contingut obert sobre el contingut protegit per drets d'autoria.
2. Les persones autores han de garantir l'ús pacífic per part de la UOC d'aquest material produït per una eina d'intel·ligència artificial. És a dir, han de poder garantir que tenen els drets d'ús d'aquest material generat per l'eina amb l'abast necessari per a l'ús que en farà la UOC en la publicació de les revistes.
3. En aquest sentit, les persones autores han de revisar els termes i condicions de les eines d'intel·ligència artificial per assegurar-se que aquestes atorguen la propietat del contingut generat o bé una llicència suficient per a l'ús i les finalitats pretesos.
4. Així mateix, les persones autores s'han d'assegurar que aquest contingut generat per l'eina d'IA no infringeix drets d'autoria de terceres persones. En particular, caldrà respectar els drets d'autoria quan es reproduïxin fragments d'obres de terceres persones, i, en tot cas, mencionar-ne la font i l'autoria.
5. Les persones autores han de garantir el compliment dels principis generals de respecte al dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.

H. Protecció de dades personals

Les persones autores i revisores dels continguts han de complir la normativa sobre protecció de dades personals. A aquest efecte, s'han d'assegurar de:

1. No incloure en els continguts objecte de publicació cap dada de caràcter personal o que pugui fer identificable una persona.
2. Evitar incorporar contingut als sistemes d'IA que pugui incloure dades de caràcter personal o qualsevol informació que pugui fer identificable una persona.
3. Configurar els sistemes d'IA que es vulguin fer servir amb les opcions que atorguin més garanties de privacitat.

6. Ús d'IA en la revisió de continguts en revistes científiques i divulgatives

Les persones revisores expertes tenen un paper fonamental en la publicació científica. Les seves avaluacions i recomanacions guien el personal editor en les seves decisions i garanteixen que la investigació publicada és vàlida, rigorosa i creïble.

El personal editor de les revistes selecciona les persones avaluadores expertes principalment pel seu coneixement de la matèria o dels mètodes del treball que se'ls demana que avaluin. Aquestes persones a càrrec de la revisió són responsables de l'exactitud i les opinions expressades en els seus informes, i el procés de revisió per experts o expertes funciona segons un principi de confiança mútua entre persones autores, revisores i editores.

Malgrat el seu ràpid progrés, les eines d'IA generativa tenen limitacions considerables: poden mancar de coneixements actualitzats i poden produir informació sense sentit, esbiaixada o falsa. Els manuscrits també poden incloure informació sensible o amb drets d'autoria de terceres persones que no s'hauria de compartir fora del procés de revisió per part de persones expertes.

Per aquests motius, és directriu que les persones revisores, mentre no tinguin accés a eines segures d'IA, no enviïn els manuscrits a eines d'IA generativa, en la mesura que sigui possible.

En cas que sí que hi hagi aquest ús segur per a la revisió de manuscrits, les persones revisores hauran d'especificar les consideracions rellevants per a la construcció de la petició o *prompt* inicial i secundari en aquestes eines.

7. Aprovació de la política

L'aprovació d'aquesta política s'ha dut a terme de conformitat amb el que es preveu a la normativa interna de la UOC.

8. Revisions i actualitzacions de la política

Aquesta política d'ús d'intel·ligència artificial es concep com un punt de partida orientatiu per a la gestió responsable de les tecnologies d'IA. Atès que el sector de la IA es troba en un estat d'evolució contínua, tant en l'àmbit tecnològic com en el normatiu, la UOC es reserva el dret de revisar-la periòdicament i d'introduir-hi les modificacions que siguin necessàries per adequar-la als avenços i els canvis que es produeixin en els contextos tecnològic, legal i social.